

УДК 811.161.2'373.23'282-115(477.86/.87+83)
DOI 10.35433/philology.1 (104).2025.249-264

АПЕЛЯТИВНІ ОЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ ЯК МОТИВАТОР ПРИЗВИЩ БОЙКІВ

Н. А. Хібеба*

Статтю присвячено дослідженню бойківських прізвищ як регіональному об'єкту антропоніміки, зокрема здійснено лексико-семантичний аналіз прізвищ бойків, мотивованих особливими апелятивами.

Акцентовано, що дослідження прізвищ різних теренів функціонування мови важливі з огляду на відображення в них локальної лексики, фонетики, граматики, актуальні як джерело пізнання соціальних, культурних та етнічних особливостей мовців, адже особливо яскраво демонструють зв'язок між мовою і культурою, традицією. Розгляд цих антропоодиноць дасть змогу відповісти на запитання щодо походження та розвитку, лексико-семантичних, словотвірних і мотиваційних особливостей прізвищ Бойківщини, їх морфемного, граматичного складу та ін.

У результаті онімізації завдяки семантичному словотворенню апелятиви переходять у прізвища безпосередньо або через прізвищотворення. В основах прізвищ, мотивованих апелятивами зі значенням особи, відображено найрізноманітнішу характеристику першоносія назви.

Дослідження відапелятивних основ, відображених у прізвищах бойків, дало змогу змодельувати шість тематичних груп антропоодиноць. Звернено увагу, що важко однозначно з'ясувати мотивацію формування деяких бойківських прізвищ, які могли утворитися від апелятивів різної семантики. Відзначено високу активність антропоодиноць тематичних груп "Назви людини за професією, родом занять", "Назви людини за зовнішніми ознаками", "Назви людини за внутрішніми ознаками"; менш продуктивна – "Назви людей, пов'язані з міфологічними уявленнями". Виявлено значну частотність і поширеність одних прізвищ та спорадичність, оказіональність інших.

Аналіз прізвищ бойків, утворених від апелятивних означень осіб, розгортає перспективу порівняльного аналізу прізвищевої системи різних теренів функціонування мови для окреслення українських прізвищ як складової антропонімії.

Ключові слова: ономастика, антропонім, антропоніміка, прізвище, апелятив, бойківські говірки.

* аспірант кафедри
українського прикладного мовознавства
(Львівський національний університет імені Івана Франка),
khibebanazar@gmail.com
ORCID: 0009-0002-9640-7878

APPEALING HUMAN CHARACTERISTICS AS A MOTIVATOR OF BOYKO SURNAMES

Khibeba N. A.

The article is devoted to the study of Boyko surnames as a regional object of anthroponymy, in particular, a lexical and semantic analysis of Boyko surnames motivated by personal appeals is carried out.

It is emphasized that the study of surnames of different areas of language functioning is important in view of the reflection of local vocabulary, phonetics, and grammar in them, and is relevant as a source of knowledge of the social, cultural, and ethnic characteristics of speakers, as it demonstrates especially clearly the connection between language and culture and tradition. Examination of these anthropo-units will allow us to answer questions about the origin and development, lexical and semantic, word-formation, and motivational features of the surnames of the Boyko region, their morphemic and grammatical composition, etc.

As a result of onomatopoeia through semantic word formation, appellatives turn into surnames directly or through nickname formation. The bases of surnames motivated by appellatives with the meaning of person reflect the most diverse characteristics of the original bearer of the name.

The study of the appealing bases reflected in the Boyko surnames made it possible to model six thematic groups of anthropemic units. It is noted that it is difficult to unambiguously determine the motivation for the formation of some Boyko surnames, which could have been formed from appeals of different semantics. The high activity of anthropemic units of the thematic groups "Names of people by profession, occupation", "Names of people by external features", "Names of people by internal features" is noted; less productive is "Names of people associated with mythological ideas". The study revealed a significant frequency and prevalence of some surnames and sporadic, occasional occurrence of others.

The analysis of the Boyko surnames formed from the appellative designations of persons opens up the prospect of a comparative analysis of the surname system of different areas of language functioning to outline Ukrainian surnames as a component of anthroponymy.

Keywords: *onomastics, anthroponym, anthroponymy, surname, appeal, Boyko dialects.*

Постановка наукової проблеми.

Український антропонімікон, як зазначає О. Белей, – одна з найдавніших онімійних субсистем, яка впродовж усієї своєї історії перебувала під безпосереднім впливом найрізноманітніших екстралінгвальних чинників: релігійно-культурних, економічних, політичних, демографічних, законодавчих, які докорінно впливали на склад, структуру та функції як окремих антропонімних класів, так і українського антропонімікону загалом [1: 66–67].

Серед численних студій з української антропонімії, зокрема в історичному (М. Худаш [23], О. Дзира [6], В. Соприкіна [17] та ін.), структурно-словотвірному, лексико-семантичному (Ю. Редько [15], П. Чучка [25] та ін.) аспектах, важливим є опрацювання прізвищ на матеріалі діалектів української мови.

Дослідження прізвищ різних теренів функціонування мови передусім важливі з огляду на відображення в них локальної лексики, фонетики, граматики, водночас актуальні як джерело пізнання соціальних, культурних та етнічних особливостей мовців, адже особливо яскраво демонструють зв'язок між мовою / культурою, традицією.

Аналіз останніх досліджень.

Регіональному аспектові вивчення прізвищ, зокрема поширених на території Західної України, присвячено праці П. Чучки, який дослідив понад 15 тис. прізвищ Закарпаття [25], С. Панцьо – аналіз прізвищ лемків кінця XVIII – поч. XIX ст. [12], а також Б. Близнюк, Т. Ястремської – пояснення гуцульських прізвищ [2; 28], Г. Панчук – прізвищ ополян [13], С. Шеремети – прізвищ північної Тернопільщини [26], І. Фаріон – прізвищевих назв Верхньої Наддністрянщини [19], О. Ющишиної

(Фандуль) – Хмельниччини [27], Н. Рульової – Західного Поділля [16], Л. Лісової та О. Хвіщук – Волині [9; 21] та ін.

Антропонімія Бойківщини, зокрібна й прізвища, були об'єктом наукових зацікавлень А. Залеського, який здійснив лексико-семантичний та словотвірний аналіз прізвищ мешканців Перегінського XVII ст. (Івано-Франківщина) [8], П. Чучки (закарпатська частина Бойківщини) [24], І. Фаріон – у контексті історичної антропонімії Прикарпатської Львівщини [20]. Авторкою комплексної праці – синхронний та діакронний (антропонімікон Йосифінської та Францисканської метрик) аспект вивчення прізвищ Галицької Бойківщини – є Ганна Бучко [4: 32].

Мотиватори творення бойківських прізвищ безпосередньо пов'язані з історичними, культурними та мовними чинниками, їх становлення охоплює не тільки мовні риси формування та стабілізації, а й відбиває історичні, соціальні, географічні особливості досліджуваного терену. Розгляд цих антропоодиниць дасть змогу відповісти на запитання щодо походження та розвитку, лексико-семантичних, словотвірних і мотиваційних особливостей прізвищ Бойківщини, їх морфемного, граматичного складу та ін.

Мета дослідження – проаналізувати прізвища бойків відапелятивного походження, які мотивовані лексемами з особовим значенням; змоделювати тематичні, лексико-семантичні групи прізвищ, а також вплив бойківських говірок на формування антропоодиниць цього типу.

Джерельною базою слугують прізвища, зафіксовані на сайті генеалогічного товариства "Рідні" (Київ; <https://ridni.org/archive/uk/contact-us>) (див. таблицю).

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Відомо, що лексичною базою українських прізвищ стали власні

назви (імена, прізвиська) та апелятиви (особові й неособові назви). Ю. Редько, виокремлюючи чотири основні лексико-семантичні групи прізвищ, виділяє антропоодиниці, утворені від імен, за місцем проживання чи за походженням, соціальною належністю або постійним заняттям (професією), від індивідуальної ознаки (найчастіше фізичної чи психічної властивості) їх першоносія [15: 9; 14: 43]. П. Чучка зазначає, що "всі прізвища виникли від прізвищ – відіменних, відапелятивних, відтопонімічних", відтак основою прізвищ є імена (40 %), апелятиви (35 %), топоніми (6 %) (решта – невідома (6 %) та спірна (3 %) семантика) [24: 388, 390].

М. Худаш розробив класифікацію українських прізвищевих назв, виділяючи власне антропонімічні іменування, апелятивні іменування (за професією, заняттям чи посадою; відтопонімічні назви; відетнонімічні і т.ін.) та мішані, антропонімічно-апелятивні – "іменування, у яких, крім особових назв людини, як допоміжний засіб її ідентифікації, використовуються ще й відповідні апелятивні окреслення" [23: 110; 22: 157–158], "які вживалися для ідентифікації їх носіїв чи перших осіб, ними названих, за тими чи іншими ознаками або властивостями, що відповідали реальній дійсності, були прямим реальним номінаційним фактом і, тим самим, мали звичайні ознаки апелятивів" [22: 139]. В одних випадках ці назви могли бути "індивідуальними мовними новотворами свого часу", а в інших – бути перенесеними / запозиченими "прямо з апелятивної лексики" [22: 139]. Г. Бучко в лексичній базі українських прізвищ виділяла власні імена, прізвиська спадкові й індивідуальні та апелятивні означення особи (назви осіб за заняттям, професією, етнічною належністю, соціальним станом, відношенням свояцтва чи спорідненості, місцем походження чи проживання, зокрема – і відойконімічні прикметники) [4: 124] і наголошувала, що між цими групами є "певні площі перетину" [4: 25], адже

"лексичною базою багатьох прізвищ стали іменування, що вказували на якісь ознаки або властивості особи, які можна розцінювати і як прізвиська, і як реальні характеристики денотата" [4: 26].

Предметом дослідження цієї статті є бойківські прізвиська, омонімні з апелятивами, які зафіксовані в словниках бойківських говірок [5; 7; 10; 11], адже "майже 1500 апелятивів, що характеризують людину за різними її ознаками та властивостями, відображені в основах сучасних прізвиськ Бойківщини" [4: 34].

Отож у результаті онімізації завдяки семантичному словотворенню (переосмисленню загального значення) апелятиви переходять у прізвиська (безпосередньо або через прізвиськотворення). У прізвиськах (основах прізвиськ), мотивованих апелятивами зі значенням особи, відображено найрізноманітнішу характеристику першоносія назви. Такі антропоодиночі дослідники поділяють на тематичні та лексико-семантичні групи [3: 18; 12: 42–53; 18: 685 та ін.).

Основи прізвиськ, які характеризують людину за зовнішністю. Слов'янські автохтонні відапелятивні імена й пізніші прізвиська, як зазначає Г. Бучко, співвідносні із загальнонародними, діалектними, okazionalnymi назвами осіб за їх зовнішнім виглядом, рисами характеру, особливостями поведінки тощо, "в час становлення прізвиськ могли функціонувати в ролі імен-прізвиськ дохристиянського походження, але частіше (і це більш імовірно) виникали як індивідуальні прізвиська окремих осіб. Будучи апелятивами із значенням особи, вони легко закріплювались за людиною як один із засобів її ідентифікації. Переходячи у спадок, такі назви перетворювались з індивідуальних означень у сімейні і поступово ставали прізвиськами" [4: 60–61].

ЛСГ "Назви загальної характеристики зовнішності людини": Бугай (бугай перен.

‘здоров’як, велетен’ [10: 44]); **Грубий** (грубий 1. ‘огрядний, великий’; 2. ‘який має фізичну силу’ [10: 108], ‘товстий’ [7: 41]); **Вальорний** (вальорний ‘який має привабливий вигляд, гарний’ [10: 50]); **Красний** (красний ‘дуже гарний’ [11: 1: 364]); **Чухрій** (чухрій ‘опудало’ [7: 159; 11: 2: 378]).

ЛСГ "Назви людини за станом здоров’я, сила людини": Здоров (здоровий ‘здоровий’, здоровець ‘здорова людина’ [11: 1: 306]); **Слабий** (слабий 1. ‘хворий’; 2. ‘немічний’ [7: 133]).

ЛСГ "Назви людини за особливістю волоссяного покриву, шкіри": Пелехач (пелехач перен. зневажл. ‘людина з довгим скуйовдженим волоссям’ [10: 337]); **Мурин** (мурин ‘темношкіра людина’ [7: 88]).

ЛСГ "Назви людини за зростом, статуєю": Куртий (куртий ‘низькорослий’ [10: 247]), **Куций** (куций ‘короткий, малий зростом’ [7: 78]), **Шкварок** (шкварок перен. ‘немічна, малого зросту людина’ [10: 520]); **Салій** (салій ‘товстий, повний чоловік, хлопець’ [10: 419]; пор.: Салей < салій, саленик ‘личинка травневого жука’ [20: 277]), **Тлустий** (тлустий ‘гладкий’ [11: 2: 293], ‘огрядний, із зайвою вагою’ [7: 142]); **Дзяма** (дзяма ірон. ‘худа жінка’ [7: 46; 11: 1: 213], ‘жінка, яка виявляє незадоволення, має примхи’ [10: 123]); **Сухоребрый** (сухоребрый ‘худющий’ [7: 139]), **Віблій** (віблій 1. ‘круглий’; 2. ‘стрункий’; 3. ‘худий’, ‘слабкий’ [7: 28; 11: 1: 115]).

ЛСГ "Назви фізичних та фізіологічних особливостей людини" (зокрема загальні вади, відсутність чи дефект певного органу, дефект зору, слуху, мовлення): **Буркало** (буркало ‘той, хто невиразно говорить, бурчить’ [10: 47]); **Барило** (барило ‘людина з великим животом’ [10: 25]), **Пузій** (пузій ‘той, хто має великий живіт’ [10: 394]); **Варга** (варга зневажл. ‘велика губа’ [7: 23]), **Варганий** (варганий ‘губатий (про людину)’ [10: 50]); **Червонюк**

(червоню́к ірон. 'той, хто має рожеві, червоні щоки' [10: 508]); **Клапатий** (клапа́тий ірон. 'про людину з великими вухами' [10: 217]); **Лівак** (ліва́к 'лівша' (10: 257; 11: 1: 412)); **Німак** (німа́к 'німа людина' [10: 310], 'німий' [7: 97]); **Пишний** (пиши́ний 1. 'який має нижню щелепу зміщену трохи назад'; 2. 'прізвисько такої людини' [10: 347]); **Сліпак** (сліпа́к згруб. 'той, хто недобачає' [10: 432], зневажл. 'людина з поганим зором' [7: 133]); **Тетеря** (тете́ря перен. ірон. 'той (та), хто недочуває' [10: 458]); **Хоркавий** (хорка́вий 'гаркавий' [11: 2: 344]).

ЛСГ "Назви людини за особливністю ходи": **Бурило** (бури́ло перен. 'вайлуватий мужчина' [7: 21]); **Клапач** (клапа́ч перев. зневажл. 1. 'той, хто повільний, незграбний у рухах; 2. 'той, хто погано розбирається в чому-небудь, погано розуміє щось' [10: 217]).

ЛСГ "Назви людини за статтю та віком": **Бахур** (ба́хур зневажл. 'дитина' [11: 1: 46]; заст. 'молодий чоловік, юнак, парубок' [10: 27]); пор.: < бахур 'ловелас', 'байстрюк' [20: 141; 25: 51]); **Легінь** (легі́нь 'хлопець, юнак, парубок' [7: 80; 11: 1: 406]), **Пахолок** (пахо́лок 'хлопчина' [7: 105]); **Пуравець** (пу́равець 'смаркач, молода, недосвідчена людина' [11: 2: 161]); **Старицун** (стари́цун зневажл. 'дідуган' [7: 137; 11: 2: 250], ірон. 'чоловік похилого віку' [10: 442]); **Сивуля** (сиву́ля зневажл. 'стара дівка' [11: 2: 212], перев. зневажл. 'одинокa незаміжня дівчина' [10: 422], 'стара дівчина, що не була одружена' [7: 131]).

ЛСГ "Назви інших характеристик зовнішності": **Босий** (бо́сий 'босий, без взуття' [10: 40; 11: 1: 67] (Є. Панцьо припускає, що прізвисько Босий може свідчити і про соціальний стан [12: 50]); **Палайда** (палайда́ перев. зневажл. 'людина, яка носить великий одяг' [10: 330]).

Основи прізвиськ, які характеризують людину за внутрішніми рисами:

ЛСГ "Назви людини за вдачею, характером, звичками":

Позитивні риси: **Благий** (благі́й 'добрий', 'спокійний', 'лагідний' [7: 17; 11: 1: 58]); **Джус** ('кмітливий, спритний хлопець, підліток' [11: 2: 211], 'кмітливий, непосидючий підліток' [7: 45]); **Сендега** (сенде́га рідк. 'той, хто енергійно і вміло веде справи, легко знаходить вихід із скрутного становища' [10: 421–422]); **Шуст** (1. 'жвавий, активний чоловік'; 2. 'майстер на всі руки' [7: 164]); **Чемсак** (чемсак 'моторна, жвава людина' [11: 2: 365]).

Негативні риси: **Байтала** (байта́ла [7: 12; 10: 22; 11: 1: 41]), **Гуль** (гуль [7: 41; 11: 1: 199]), **Гурзан** (гурза́н зневажл. [10: 110], пор.: Гордзан, імовірно, від пол. прізвиська Górzan [25: 183]), **Дідовод** (дідово́д [7: 47; 11: 1: 219]), **Дунда** (ду́нда [11: 1: 238]), **Турлай** (турла́й [7: 144; 11: 2: 307]), **Гнилиця** (гнили́ця [7: 38]), **Пецух** (пецу́х [7: 108]) – 'ледар', а також **Гурний** (гурни́й 'схильний до лінощів' [10: 111]), **Слутий** (слу́тий 'ледачий', 'повільний' [11: 2: 231]); **Лейба** (ле́йба зневажл. [10: 254]), **Пойда** (по́йда зневажл. [10: 364]) – 'людина, яка переважно говорить неправду'; **Капарник** (капа́рник 'марнотратник' [7: 67; 10: 203]); **Манюк** (маню́к 'непривітна, мовчазна, вороже налаштована людина' [7: 84]); **Мерза** (мерза́ 'мерзотник' [10: 274]); **Примха** (при́мха 1. 'той, хто вередує, виявляє незадоволення'; 2. 'той, хто робить погані, нікчемні вчинки' [10: 386]); **Телеп** (те́леп перев. зневажл. 'той, хто нерозсудливий, нерозважливий' [7: 455]); **Тюхтій** (тюхти́й 'слабка духом людина, яка не вміє захитити себе' [7: 145]); **Гула** (гу́ла 'той, хто багато їсть, кого важко нагодувати; ненажера' [7: 41; 11: 1: 198]), **Халус** (ха́лус 'тс.' [11: 2: 336], 'ласун; той, хто їсть крадькома' [7: 152]); **Хрунь** (хрунь 1. 'невіглас'; 2. 'злобна егоїстична людина' [7: 153]); **Шалапай** (шалапа́й перев. зневажл. 'легковажна, непутяща людина' [10: 515]); **Бовгар** (бовга́р 1. 'бешкетник'; 2. 'пустун' [11: 1: 61]).

Г. Бучко слушно зауважує, що "прізвища Бойківщини, як і давньоукраїнська антропонімія в цілому, показують, що лексика, яка характеризує людину за її негативними рисами, для творення антропонімів використовувалася частіше і повніше, ніж лексика для позитивної характеристики. Порівняно часто базою прізвищ стають лексеми, спеціально створені для називання особи за її "негативною процесуальною ознакою". Часто це оказіоналізми, що носять ситуативний характер і дуже вдало передають ті чи інші вчинки людей" [4: 94]. У творенні таких найменувань беруться до уваги найтиповіші риси людей, для вираження цих рис із лексичного складу мови обираються найхарактерніші та найвлучніші слова [4: 94].

ЛСГ "Вчинки, поведінка людини": **Галай** (галай 'криклива й дурна людина' [7: 35; 11: 1: 158]), **Галайко** (галайко 'базіка' [11: 1: 158]), **Галайда** (галайда зневажл. 'той, хто багато говорить, надоїдає кому-небудь своєю розмовою' [10: 113]), **Гинда** (гинда зневажл. 1. 'тс.'; 2. 'роззява' [10: 116]); **Веселяк** (веселяк 'веселун' [10: 57]); **Драч** (драч 'здирник' [10: 134; 11: 1: 232]); **Крутій** (крутій 1. 'хитра та спритна у своїх вчинках людина; крутій'; 2. 'непосидючий вередливий хлопчик' [10: 243]); **Курах** (курах 'курець' [10: 246]); **Сновида** (сновида перев. зневажл. 'жінка, яка всюди ходить' [10: 435]).

ЛСГ "Інтелект, розумові здібності людини": **Бандура** (бандура 'дурень' [7: 13; 11: 1: 43]), **Дурбак** (дурбак 'тс.' [11: 1: 239]), **Дурняк** (дурняк 'некмітлива, нетямуща людина' [10: 138]); **Слута** (слута 'дурень' [7: 133; 11: 1: 231]), **Слутяк** (слутяк перен. 'розумова обмежена, тупа людина' [10: 433]), **Тлумах** (тлумах перен. 'недоук, недотепа, дурень' [7: 142]), **Чухрай** (чухрай ірон. 'простодушна, нелукава, небагатослівна, наївна, трохи недалеко розумом людина' [10: 515]); **Головач** (головач 'мудра, розумна людина' [7: 39; 11: 1: 180]), **Мудрик**, **Мудрак**

(мудрик, мудрак 'мудрагель' [11: 1: 456]), 'той, хто багато розмірковує, обдумує' [7: 88]); **Філософ** (філософ 1. 'розумна, розсудлива, знаюча людина'; 2. ірон. 'той, хто вважає себе розумнішим за інших, намагається вдавати із себе розумного' [10: 486]).

ЛСГ "Назви людини за моральними якостями": **Бабій** (бабій 'той, хто дуже упадає за жінками, залицяльник' [7: 11]); **Гойда** (гойда¹ 'розпутниця' [11: 1: 178]; гойда² 'ледар, нероба' [7: 38; 11: 1: 178]; пор. *Гойділа* дериват із суфіксом -ила < бойк. *гойда* 'розпусна жінка' [25: 148]); **Любас** (любас 'коханець' [7: 82; 11: 1: 420]); **Луць** (луць 'п'янюга' [11: 1: 420]), **Піак** (піак 'тс.' [7: 110]); **Хабаль** (хабаль 'перелюбник, коханець' [7: 151; 11: 2: 336], 1. 'той, хто має особливу пристрасть до їжі'; 2. 'перелюбник' [10: 492]).

Основи прізвищ, які характеризують людину за виконуваними функціями (діяльністю).

Г. Бучко зазначає, що "однозначно апелятивними іменуваннями в процесі творення прізвищ можна вважати ті базові лексеми, які ідентифікували особу за професією, посадою чи заняттям, а також назви, що вказували на її місце походження чи проживання (в т.ч. і в певному населеному пункті), етнічну приналежність, віросповідання, соціальний стан, спосіб та особливості появи в населеному пункті і под." [4: 35].

ЛСГ "Назви людини за професією, родом занять та майновим (соціальним і матеріальним) станом":

Обробка дерева: **Бердій** (бердій 'ремісник, що робить берди' (пор.: *бердо ткац.* 'деталь ткацького верстата') [7: 15; 11: 1: 49]); **Тесля** (тесля 'тесляр' [11: 2: 289], 'спеціаліст, що виготовляв ткацькі верстати та все інше необхідне начиння' [10: 458]).

Обробка шкіри: **Лимар** (лимар(ь) заст. 'майстер, який виготовляв ремінну зброю для запрягання коней,

волів' [10: 255]), **Римарь** (рімарь заст. 'тс.' [10: 404]).

Торгівля: **Крамар** (крамар 'власник крамниці; продавець' [7: 77]).

Тваринництво: **Ватаз** (ватаз 'старий чабан' [11: 1: 85], 'головний серед вівчарів' [7: 24]); **Вівчар** (вівчарь 'вівчар' [10: 75]); **Гуляш** (гуляш 'пастух на полонині' [5: 135; 7: 41; 11: 1: 199]); **Скотар** (скотарь) 'пастух' [10: 429], 'людина, яка доглядає і вирощує овець, худобу' [7: 133]); **Югас** (югас 'пастух, який випасає овець' [7: 165]); **Салашник** (салашник 'старший пастух куреня чи кошари' [11: 2: 201]).

Будівництво: **Мурник** (мурник 'муляр' [7: 88]).

Приготування продуктів: **Кох** (заст. 'кухар (на лісозаготівлі)' [10: 238]); **Різник** (різник 'м'ясник' [7: 126; 11: 2: 177]).

Лісівництво: **Вощик** (вощик ліс. 'робітник, який працює з кіньми на лісозаготівлі' [10: 87]); **Гайовий** (гайовий 'лісник міжгосподарського лісництва' [10: 92], 'лісник' [7: 35]); **Різак** (різак 1. 'той, хто коле свині'; 2. ліс., заст. 'той, хто спилював ліс; пиляр' [10: 405] (оскільки прізвисько має найбільшу фіксацію на Турківщині, то вважаємо, що антропооснова пов'язана саме з лісівництвом; пор. **Різаник** 'дрворуб' [11: 1: 177]); **Луній** (луній ліс., заст. 'робітник, який здирав кору з колод' [10: 261], 'шкуродер', 'здирик' [11: 1: 419]); **Побережник** (побережник ліс. 'сторож', 'побережник' [7: 111; 11: 2: 84]).

Мистецтво, спорт: **Басіста** (басіста 'людина, що грає на басі' [11: 1: 45], **Басистий** (басистий 'музикант, який грає на контрабасі' [7: 14]); **Грайко** (грайко 'музикант-аматор' [7: 40]); **Заганяч** (заганяч 'гравець нападу у футболі' [7: 54]).

Знахарство: **Бала** (бала 'ворожбит, мольфар' [7: 13]), **Балита** (балита 'ворожбит', 'чарівник, знахар' [7: 13; 11: 1: 43]), **Ворожильник** (ворожильник 'ворожбит' [7: 32]).

Інші види занять і професій: **Грабар** (грабарь 'гробопопач' [10: 106]); **Коминар** (коминар 'сажотрус' [7: 74];

11: 1: 371]); **Струж** ('технічний працівник у школі' [10: 445], 'сторож' [7: 138]); **Польний** (польний 'особа, яка охороняла колгоспні поля' [7: 115]); **Паскар** (паскар 'контрабандист, перекупник тютюну' [7: 104]); **Тютюнник** (тютюнник заст. 'фінансовий агент' [10: 470; 11: 2: 308]); **Флисник** (флисник 'плотар' [7: 150; 11: 2: 331]); **Фірман** (фірман 'візник' [11: 2: 331], 'візник, який управляє кіньми; власник воза (фіри)' [7: 149], **Фурман** (фурман 'тс.' [7: 151; 11: 2: 331]); **Писар** (писарь писар' [7: 108; 11: 2: 62]), **Писарик** (писарик 'тс.' [11: 1: 62]).

ЛСГ "Назви людини за адміністративною посадою, титулом, званням": **Круль** (круль 1. 'король'; 2. перен. 'пихатий, високомірний чоловік' [7: 77]); **Осадець, Осадчий** (осадець, осадчий 'засновник села в XIV–XVIII ст.' [7: 101]).

ЛСГ "Назви людини за стосунком до військової справи": **Жовнір** (жовнір 'солдат часів Австро-Угорщини' [7: 52]); **Капраль** (капраль 'капрал' [11: 1: 339]); **Катуна** (катуна 'вояк' [7: 6]); зауважмо, що Г. Бучко допускає також відіменне походження цього прізвиська [4: 145]). До цієї ЛСГ належать прізвиська, етимони яких вказують на участь населення в різних визвольних змаганнях: **Бекеш** (бекеш 'опришок, месник' [10: 28]).

ЛСГ "Назви людини за майновим станом": **Босьяк** (босьяк 'бідна людина, яка нічого не має' [7: 20]); **Драп** (драп 'обідранець, босьяк' [7: 49]), **Драб** (драб 'ледащо', 'жебрак' [11: 1: 231]; перев. зневажл. 'бідняк' [10: 13]); **Богач** (богач 'заможна людина' [7: 18; 11: 1: 62]), **Кміть** ('селянин, хлібороб' [7: 71]).

Основи прізвиськ, які характеризують людину за етнічною чи територіальною ознакою:

ЛСГ "Назви людини за походженням, проживанням, особливістю появи в населеному пункті": **Верховинець** (верховинець 'житель гір' [10: 57]), **Гураль** (гураль 'тс.' [7: 41; 10: 110]); **Канюс** (від

однойменної назви гори Канюс біля Перегінського (дет. див.: [8: 144]); **Зайда** (зайда 'людина з іншого села' [7: 55]), **Сторонський** (сторонський 'чужий чоловік у селі' [5: 137], 'з іншого села', 'чужий' [11: 2: 256]).

Від назв населених пунктів Бойківщини утворено прізвиська: **Дашавський** (с. Дашава), **Гвоздецький** (с. Гвоздець), **Славський**, **Славчаник** (с-ще Славсько), **Сможаник** (с. Сможє), **Волосянський**, **Волосяник** (с. Волосянка), **Дулібаник** (с. Дуліби) та ін. (прізвиська тотожні з народнорозмовними катойконімами і є результатом семантичного способу творення від лексем, що вже мали суфік -ик, -ник) (дет. див.: [4: 101]). Такі прізвиська відомі як відтопонімні, хоча фактично не утворювалися безпосередньо від ойконімів, проміжною ланкою для них були катойконіми та відойконімні прикметники: с. Воля → житель села волянський, згодом прізвисьце **Волянський**; с. Плав'є → житель села плав'яник, прізвисьце **Плав'яник** [4: 62; 25: 454], пор.: плав'яник ліс., заст. 'робітник, який сплавав колоди; плотогон' [10: 352; 11: 2: 77]; с. Жупани → жупанин → **Жупанин** та ін.

ЛСГ "Назви людини за етнічною належністю": **Мадяр** (мадяр 'угорець' [7: 83; 10: 266]); **Мацкаль** (мацкаль 'москаль' [10: 273]); **Руснак** (руснак заст. 'українець' [10: 418]), **Русин** (русин заст. 'тс.' [7: 129; 10: 418]); **Шваб** ('німець' [7: 160]).

Основи прізвиськ, які характеризують людину за родинними стосунками, особливим становищем у сім'ї, за сімейним станом:

ЛСГ "Назви людини за спорідненістю, свояцтвом": **Батько** (батько 'батько' [10: 26; 11: 1: 46], 'дядько' [7: 14]); **Вуй**, **Вуйко** 1. 'брат матері'; 2. 'брат баби' [11: 1: 152]); **Стрий**, **Стрик** 1. 'брат батька'; 2. рідк. 'брат матері'; 3. 'брат діда' [7: 138; 11: 2: 258]); **Копляк** (копляк 'байстрюк' [11: 1: 376], **Копцюх** (копцюх 'тс.' [11: 1: 376], **Копилець**

(копилець 'тс.' [7: 74]), **Коплак** (коплак перев. зневажл. 'тс.' [7: 75; 10: 233]); **Пасинок** (пасинок 'нерідний син одного з подружжя' [10: 333]); **Єдинак**, **Одинак** (єдинак, одинак 'єдиний син' [7: 51; 10: 139, 321]); **Сирота** (сірота 'сирота' [11: 2: 215]); а також: **Нанашко** (нанашко 'хрещений батько' [7: 92]).

ЛСГ "Назви людини за становищем у сім'ї": **Присташ** (пришташ 'приймак' [11: 2: 145], 'чоловік, який живе в родині дружини' [7: 120]), **Приймич** (приймич 'тс.' [10: 385; 11: 2: 138]), **Пристай** (пристай 'приймак, тобто хлопець, прийнятий бездітниками разом із дівчиною, з якою він одружується. Він працює на бездітників та успадковує їх спадщину' [11: 2: 145]).

Основи прізвиськ, які пов'язані з міфологічними уявленнями: **Мимохід** (мимохід фольк. 'нечиста сила, злий дух' [11: 1: 140]); **Потороча** (потороча 'примара' [7: 117]); **Хмарник** (хмарник міф. 1. 'людина, яка нібито вміє відганяти хмари', 2. 'якась міфологічна істота' [11: 2: 342], 'чоловік, який відвертає дощ, керує хмарами' [7: 152]); **Хованець** (хованець міф. і фольк. 'домовик' [7: 152; 11: 2: 342] (від бойк. хованець < 'годованець'; < 'домовик' [25: 586]).

Важко однозначно з'ясувати мотивацію творення деяких бойківських прізвиськ, які могли утворитися від апелятивів різної семантики: **Гаман** (гаман 1. 'той, що від нечистої сили; облудний чоловік'; 2. 'жебрак' [7: 35]; 'попихач' [10: 93]); **Голодрига** (голодрига 1. 'мерзотник', 'негідник'; 2. 'голодранець' [7: 39; 11: 1: 181]); **Годованець** (годованиць 1. 'адоптована дитина', 'вихованець'; 2. міф. 'домовик' [7: 38; 11: 1: 178]; етн. 'чорт, якого виростили з яйця' [10: 102]); **Курій** (курій 1. 'той (та), у якого організм має ознаки обох статей'; 2. 'курець' [10: 247]); **Мурга** (мурга 1. 'замазура'; 2. 'мерзотник' [11: 1: 456]; перен. 'груба, похмура й непривітна людина' [7: 88]); **Сирохман** (сирохман 1. 'круглий сирота'; 2. 'сирота'; 3. 'самітна людина'; 4. 'бідняк' [11: 2:

214], 'бідний, нещасний, убогий чоловік' [7: 131]); **Прошак** (*прошák* 1. 'людина, яка запрошує на весілля'; 2. 'жебрак' [7: 122; 11: 1: 157]), **Щубак** (*щубák* *перев. зневажл.* 'школяр, який погано вчиться' [10: 532]; пор. *Щобак* < *щобák*, так прозивають верховинців за вживання сполучників *що* та *щоб* [25: 639]) та ін.

Висновки й перспективи досліджень.

Дослідження відапелятивних основ, відображених у прізвищах бойків дало змогу виділити шість тематичних груп антропоодиниць. Їх аналіз підтверджує думку Г. Бучко, що "на цій території основами антропонімів виступали лексеми тих же семантичних груп, що й в українській антропонімії в цілому" [4: 36]. Відзначмо високу активність прізвищ тематичних груп "Назви людини за професією, родом занять", "Назви людини за зовнішніми

ознаками", "Назви людини за внутрішніми ознаками"; менш продуктивна – "Назви людей, пов'язані з міфологічними уявленнями".

Виявлено значну частотність і поширеність деяких прізвищ, зокрема *Бабій*, *Годованець*, *Хабаль*, *Любас*, *Джус*, *Курій*, *Гвоздецький* та ін., спорадичність, okazionalnıst інших – *Нанашко*, *Чухрій*, *Югас*, *Славський* та ін.

Дослідження прізвищ бойків, утворених від апелятивних означень осіб, розгортає перспективу порівняльного аналізу прізвищевої системи різних теренів функціонування мови для окреслення українських прізвищ як складника антропонімії. Важливим є подальший ґрунтовний аналіз впливу бойківських говірок на формування та варіативність прізвищ бойків.

Таблиця

Частотність бойківських прізвищ, зафіксованих на сайті "Рідні"

Скорочення районів:

Вб – Великоберезнянський
Влв – Воловецький
Длн – Долинський
Дрг – Дрогобицький
Кл – Калуський
Кмр – Калуська міська рада
Мжг – Міжгірський

Ржн – Рожнятівський
Смб – Самбірський
Скл – Сколівський
Стр – Стрийський
СтС – Старосамбірський
Трк – Турківський

Прізвище	Фіксація												
	Скл	Стр	Трк	Смб	СтС	Дрг	Ржн	Длн	Кл	Кмр	Вб	Влв	Мжг
Бабій	12	179	4	63	6	66	47	15	85	148	1		
Байтала	1	20											
Бала	1			8									
Балита	3						4		17	65			
Бандура		5		21	54		5	4	2	13			
Барило		5		3									
Басистий								1					
Басіста						1		1					
Батько	10	47	18		5		4			3	2	1	
Бахур	13		28	6		5		26		5			
Бекеш	6		1			56		4		8			
Бердій				1		2							
Благий		7					3	3		6			
Бовгар										4			
Богач						7	1	2	2	2			2
Босий				4		1							
Босяк	11	1						4					
Бугай		16	14	23	2	4		6	6	2			

Бурило				10									
Буркало									1	1			130
Вальорний										1			
Варга								1			25	9	6
Ватаг		2	14		2	10							
Верховинець	14					4							
Веселяк				8									
Віблій										6			
Вівчарь				1			2		1	11		2	1
Волосяник	2												
Волосянський	1	1	4		21	3					1		
Волянський		1	6	18	66	19			2	1	1		1
Ворожилник											17		
Вощик						1							
Вуй				7	3								
Вуйко	1	1	2	8	15			6					
Гайовий										2			
Галай		9		3	4	3	6	6	1	9		1	138
Галайко				11	69	12			4			1	
Гаман	9		19			20							
Гвоздецький	1	2	28	5		30		1	9	11			1
Гнилиця		1						1					
Годованець			88	4	5	5	136	27	1	3	6	92	6
Гойда	1	40			1	3					1		
Головач				15	11		4	1	1				
Голодрига							4						
Грабар	3	2		6		19	3	5	1			1	
Грайко		2											
Грубий		7		3	1				3				
Гула	1	3	3	17	31	9		3		4	2		18
Гуль		1		3	29								
Гуляш				2							4		
Гураль	1	52	2	43		7	6	2	4	18			
Гурзан	2											33	78
Гурний						2							
Галайда				4		2				2	1		1
Гинда		6		11	2	1							
Дашавський	4							1					
Джус	24	9	4				60	14	150	106			
Дзяма				6	11					3		10	
Дідовод									4				
Драб		1	10	5		38							
Драп						1							
Драпак								6		3			
Драч			35	4	5	5	40	1					147
Дулібяник								2					

Дунда				1									
Дурбак						6			11	25			
Дурняк				5									
Єдинак				13	6					2			
Жовнір	65	2		9	14	11	3	11	3	43			
Жупанин					2								1
Заганяч		3		1									
Зайда		2						1					
Здоров			1		15								
Канюс	2												
Капарник			1								11		
Капраль					1		16	3			16	1	
Катуна								2		2	5		
Клапатий						8							
Клапач		3			4								
Кміть		3	6	30	31	7	3		2	6	4		
Коминар									3				
Копилець	4							8					3
Коплак	8												
Кох					2					3			
Крамар		1		6	8			7					
Красний												15	
Круль				4	4					2			
Крутій	1		1	9	8	3							
Курах	1					2						160	
Курій			24	9	148	2	24		1	1		1	
Куртий		18											
Куций						3							
Легінь									5				
Лейба													1
Лимар			96	7	6	1				2			
Лівак												3	
Лупій			1										
Луць		8		4	109								
Любас	75	4				1	1	10	1	4			
Мадяр	43	1									11	286	2
Манюк							3	2		3			
Мацкаль											1		26
Мерза										9			
Мимохід									3	1			
Мудрак		3		2	2		1			6	1		
Мудрик	1	4		5	26	1	9	1	53	46			
Мурга						1	1				9		3
Мурин	4	11					1	1			4		5
Мурник												1	
Нанашко				3									
Німак		2							57				
Одинак	32	14		1		17			1				
Осадець		2							1	7			
Осадчий			1			1							

Палайда				1									
Пасинок									2				
Паскар			5										
Пахолок				52	1				9				
Пелехач						1			8				
Пецух	1			1									
Писар			1	28	7	2	96						
Писарик					3								
Пишний			5										
Піяк				11				5					
Побережни к						1	36	1					
Пойда	1									20		169	
Польний				16	1	3							
Потороча						4							
Приймич	2	14				1			12	36	1	177	
Примха								2					
Приста́й	5	84		5	3	53	1	38	22	29			
Приста́ш		14	12	23	23	20		2	11	9	1		
Прошак							1						
Пузі́й								1					
Пураве́ць	2		80	3	1	6							
Римарь									1				
Різа́к		4	24	1							4	10	
Рі́зник		3		16		14		2	7	15			
Руси́н	44	28	6	6	1	3	82	3	4	23	70	239	
Русна́к	1				1		7	1		5			147
Салашни́к		4		1		17							
Салі́й		4		5					6	35			
Сенде́га								15					
Сиву́ля											1		
Сирота́	4			1	2	5				1			
Сиро́хман											2		44
Скота́р							2						
Слаби́й		1						4					
Славськи́й								8					15
Славча́ник	11					1							
Слі́пак								27					
Слу́та					1								
Слу́тий					2								
Слу́тяк						3							
Сможа́ник	12					1			4			3	
Снови́да										1			
Старцу́н	2		31			2				10			
Сторонськи́й				8	1	25							
Стри́й						1							
Стри́к		1											
Стру́ж											1		
Сухоре́брий							2			3			
Теле́п					31								
Тесля́	7			14	17	1	13			1			

Тетеря			1					4					
Тлумак		3		8									
Тлаустий										1			
Турлай				16				1	39	23			
Тютюнник		2		2			39	4	15	11			
Тюхтій							7						
Філозоф								1					
Фірман		1	12	1		30		1		3			
Флісник		1							8	1			
Фурман		2		6	1	3	6	1	2	1			1
Хабаль			89		14	4	19	12		4	1		12
Халус					11		278	41	3	5		151	19
Харкавий										4			
Хмарник										3			6
Хованець		5		14	5		2	6	1	15			
Хрунь				1		51				2			
Чемсак											21		
Червонюк								16					
Чухрай		5	1	26	1					2			2
Чухрій	2			1		3							
Шалапай						4							
Шваб		17											8
Шкварок				2	13		6		1	9			
Шуст					1	28			12	11			
Шубак					1								
Югас											1		5

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

- Белей О. Трансформація українського ономастикону посттоталітарного періоду на загальнослов'янському тлі. Wrocław: Wydawn. Univ. Wrocławskiego, 2007. 248 с.
- Близнюк Б. Б. Сучасні гуцульські прізвища в історичному розвитку: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 1997. 23 с.
- Булава Н. Роль різних класів лексики у творенні прізвищ північної Донеччини. *Науковий вісник Ужгородського університету*, 2016. Вип. 1 (35). С. 16–19.
- Бучко Г., Бучко Д. Історична та сучасна українська ономастика: вибрані праці. Чернівці: "Букрек", 2013. 456 с.
- Гоцкій І. Бойковській словарець. *Временникъ Ставропигійского института*. Львовъ, 1899. С. 135–137.
- Дзира О. І. До історії вивчення української антропоніміки. *Записки з ономастики*. Київ, 1981. Вип. 6. С. 5–22.
- Енциклопедія Бойківщини: люди, мова / за ред. Р. Дяківа. Київ, 2014. 296 с.
- Залеський А. Спостереження над українськими прізвищами XVII в. (на матеріалі інвентаря с. Перегінське). *Дослідження і матеріали з української мови*. Київ, 1964. Том 6. С. 139–145.
- Лісова Л. О. Антропонімія півдня Волинської області: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Луцьк, 2014. 20 с.
- Матіїв М. Словник говірок центральної Бойківщини. Київ; Сімферополь: Ната, 2013. 602 с.
- Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок: у 2 ч. Київ: Наук. думка, 1984.
- Панцьо С. Антропонімія Лемківщини. Тернопіль: Книжково-журнальне видавництво "Тернопіль", 1995. 132 с.

13. Панчук Г. Д. Антропонімія Опілля: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Тернопіль, 1999. 18 с.
14. Редько Ю. К. Довідник українських прізвищ / за ред. І. Варченко. Київ: Рад. школа, 1968. 253 с.
15. Редько Ю. К. Сучасні українські прізвища / відпов. ред. І. Ковалик. Київ: Наукова думка, 1966. 214 с.
16. Рульова Н. І. Антропонімія Західного Поділля кінця XVIII – XX ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Івано-Франківськ, 2004. 24 с.
17. Соприкіна В. Д. Історія і сучасний стан дослідження української антропонімії (стислий огляд). *Записки з ономастики*. Київ, 2004. Вип. 11. С. 3–10.
18. Фандуль О. Прізвищеві назви і прізвища Центральної Хмельниччини XVII – XXI ст., мотивовані особовими апелятивами. *Записки з ономастики*. 2015. Вип. 18. С. 684–694.
19. Фаріон І. Д. Антропонімія система Верхньої Надніпрянщини кінця XVIII – поч. XIX ст. (прізвищеві назви): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 1996. 237 с.
20. Фаріон І. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII – початку XIX століття (з етимологічним словником) / НАН України; Інститут народознавства. Львів: Літопис, 2001. 371 с.
21. Хвіщук О. В. Структурно-семантичний аналіз прізвищ жителів м. Нововолинська Волинської області: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Луцьк, 2018. 19 с.
22. Худаш М. До питання класифікації прізвищевих назв XIV–XVIII ст. *З історії української лексикології*. Київ: Наукова думка, 1980. С. 96–160.
23. Худаш М. З історії української антропонімії / відп. ред. Д. Гринчишин. Київ, 1977. 236 с.
24. Чучка П. Антропонімія Закарпаття. Ужгород: ТОВ "Папірус", 2008. 672 с.
25. Чучка П. Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 704 с.
26. Шеремета С. В. Антропонімія північної Тернопільщини: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Івано-Франківськ, 2002. 20 с.
27. Ющишина О. Прізвищеві назви і прізвища Центральної Хмельниччини XVII – XXI ст.: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. Донецький національний університет ім. В. Стуса. Вінниця, 2019.
28. Ястремська Т. Гуцульська пастуша лексика як основа прізвищевих назв. *Діалектологічні студії. 1: Мова в часі і просторі*. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2003. С. 111–120.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Belei, O. (2007). Transformatsiia ukrainskoho onomastykonu posttotalitarnoho periodu na zahalnoslovianskomu tli [Transformation of the Ukrainian onomasticon of the post-totalitarian period against the pan-Slavic background]. Wrocław: Wydawn. Uniw. Wrocławskiego. 248 p. [in Ukrainian].
2. Blyzniuk, B. B. (1997). Suchasni hutsulski prizvyshcha v istorychnomu rozvytku [Modern Hutsul surnames in historical development]: PhD (c) thesis abstract: 10.02.01. Lviv. 23 p. [in Ukrainian].
3. Bulava, N. (2016). Rol riznykh klasiv leksyky u tvorenni prizvyshch pivnichnoi Donechchyny [The role of different classes of vocabulary in the formation of surnames of the northern Donetsk region]. *Naukovyi visnyk Uzhhordskoho universytetu*. Iss. 1 (35). Pp. 16–19. [in Ukrainian].
4. Buchko, H., Buchko, D. (2013). Istorychna ta suchasna ukrainska onomastyka: vybrani pratsi [Historical and contemporary Ukrainian onomastics: selected works]. Chernivtsi: "Bukrek". 456 p. [in Ukrainian].
5. Hotskii, I. (1899). Boikovskii slovarets [Boyko's dictionary]. *Vremennyk Stavropihiiskoho ynstytuta*. Lviv, 1899. Pp. 135–137. [in Ukrainian].

6. Dzyra, O. I. (1981). Do istorii vyvchennia ukrainskoi antroponimiky [On the history of the study of Ukrainian anthroponymy]. *Zapysky z onomastyky*. Kyiv. Iss. 6. Pp. 5–22. [in Ukrainian].
7. Entsyklopediia Boikivshchyny: liudy, mova [Encyclopedia of Boikivshchyna: people, language] / Ed. By R. Diakiv. Kyiv, 2014. 296 p. [in Ukrainian].
8. Zaleskyi, A. (1964). Sposterzhennia nad ukrainskymy pryzvyshchamy XVII v. (na materialy inventaria s. Perehinske) [Observations on Ukrainian Surnames of the Seventeenth Century (Based on the Inventory of Perehinske Village)]. *Doslidzhennia i materialy z ukrainskoi movy*. Kyiv. Vol. 6. Pp. 139–145. [in Ukrainian].
9. Lisova, L. O. (2014). Antroponimiia pivdnia Volynskoi oblasti [Anthroponymy of the south of Volyn region]: PhD (c) thesis abstract : 10.02.01. Luts'k. 20 p. [in Ukrainian].
10. Matiiv, M. (2013). Slovyk hovirok tsentralnoi Boikivshchyny [Dictionary of dialects of central Boikivshchyna]. Kyiv; Simferopol: Nata. 602 p. [in Ukrainian].
11. Onyshkevych, M.I. (1984). Slovyk boikivskykh hovirok [Dictionary of Boyko dialects]: in 2 parts. Kyiv: Nauk. dumka. [in Ukrainian].
12. Pantso, S. (1995). Antroponimiia Lemkivshchyny [Anthroponymy of Lemkivshchyna]. Ternopil: Knyzhkovo-zhurnalne vydavnytstvo "Ternopil". 132 p. [in Ukrainian].
13. Panchuk, H. D. (1999). Antroponimiia Opillia [Anthroponymy of Opillya]: PhD (c) thesis abstract: 10.02.01. Ternopil. 18 p. [in Ukrainian].
14. Redko, Yu. K. (1968). Dovidnyk ukrainskykh pryzvyshch [Directory of Ukrainian surnames] / Ed. By I. Varchenko. Kyiv: Rad. shkola. 253 p. [in Ukrainian].
15. Redko, Yu. K. (1966). Suchasni ukrainski pryzvyshcha [Modern Ukrainian surnames]/ vidpov. red. I. Kovalyk. Kyiv: Naukova dumka. 214 p. [in Ukrainian].
16. Rulova, N. I. (2004). Antroponimiia Zakhidnoho Podillia kintsia XVIII – XX st. [Anthroponymy of Western Podillia in the late sixteenth – twentieth centuries]: PhD (c) thesis abstract: 10.02.01. Ivano-Frankivsk. 24 p. [in Ukrainian].
17. Soprykina, V. D. (2004). Istoriia i suchasnyi stan doslidzhennia ukrainskoi antroponimii (styslyi ohliad) [The history and current state of the study of Ukrainian anthroponymy (a brief overview)]. *Zapysky z onomastyky*. Kyiv. Iss. 11. Pp. 3–10. [in Ukrainian].
18. Fandul, O. (2015). Pryzvyshchevi nazvy i pryzvyshcha Tsentralnoi Khmelnychchyny XVII – XXI st., motyvovani osobovymy apeliatyvamy [Surnames and family names of the Central Khmelnytsky region of the 17th - 21st centuries, motivated by personal appeals]. *Zapysky z onomastyky*. Iss. 18. Pp. 684–694. [in Ukrainian].
19. Farion, I. D. (1996). Antroponimiina systema Verkhnoi Nadnyprianshchyny kintsia XVIII – poch. XXI st. (pryzvyshchevi nazvy) [The anthroponymic system of the Upper Naddnyprianshchyna in the late eighteenth and early nineteenth centuries (surnames)]: PhD(c) thesis: 10.02.01. Lviv. 237 p. [in Ukrainian].
20. Farion, I. (2001). Ukrainski pryzvyshchevi nazvy Prykarpatskoi Lvivshchyny naprykintsi XVIII – pochatku XIX stolittia (z etymolohichnym slovykom) [Ukrainian Surname Names of the Carpathian Lviv Region in the Late Eighteenth and Early Nineteenth Centuries (with an Etymological Dictionary)] / NAN Ukrainy; Instytut narodoznavstva. Lviv: Litopys. 371 p. [in Ukrainian].
21. Khvishchuk, O. V. (2018). Strukturno-semantychnyi analiz pryzvyshch zhyteliv m. Novovolynska Volynskoi oblasti [Structural and Semantic Analysis of the Surnames of the Residents of Novovolynsk, Volyn Region]: PhD (c) thesis abstract: 10.02.01. Luts'k. 19 p. [in Ukrainian].
22. Khudash, M. (1980). Do pytannia klasyfikatsii pryzvyshchevykh nazv XIV–XVIII st. [On the Classification of Family Names of the 14th–18th Centuries]. *Z istorii ukrainskoi leksykologii*. Kyiv: Naukova dumka. Pp. 96–160. [in Ukrainian].
23. Khudash M. Z istorii ukrainskoi antroponimii [From the history of Ukrainian anthroponymy] / ed. by D. Hrynchyshyn. Kyiv, 1977. 236 p. [in Ukrainian].

24. Chuchka, P. (2008). *Antroponimiia Zakarpattia*. Uzhhorod: TOV "Papirus". 672 p. [in Ukrainian].
25. Chuchka, P. (2005). *Prizvyshcha zakarpatskykh ukrainsiv: istoryko-etymolohichniy slovnyk* [Surnames of Transcarpathian Ukrainians: a historical and etymological dictionary]. Lviv: Svit. 704 p. [in Ukrainian].
26. Sheremeta, S. V. (2002). *Antroponimiia pivnichnoi Ternopilshchyny* [Anthroponymy of the northern Ternopil region]: PhD (c) thesis abstract: 10.02.01. Ivano-Frankivsk. 20 p. [in Ukrainian].
27. Iushchyshyna, O. (2019). *Prizvyshchevi nazvy i prizvyshcha Tsentralnoi Khmelnychchyny XVII – XXI st.* [Surnames and family names of the Central Khmelnytsky region in the 17th – 21st centuries]: PhD (c) thesis : 10.02.01. Donetskyi natsionalnyi universytet im. V. Stusa. Vinnytsia. [in Ukrainian].
28. Iastremska, T. (2003). *Hutsulska pastusha leksyka yak osnova prizvyshchevykh nazv* [Hutsul shepherd's vocabulary as the basis of surnames]. *Dialektolohichni studii. 1: Mova v chasi i prostori*. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I.Krypiakevycha NAN Ukrainy. Pp. 111–120. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії: 22.02.2025

Схвалено до друку: 23.04.2025